

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ

Люта О.В., к.е.н., доц., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Сумський державний університет, м. Суми
вул. Римського-Корсакова, 2, м. Суми, 40007, Україна
o.liuta@uabs.sumdu.edu.ua

Пігуль Н. Г., к.е.н., доц., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Сумський державний університет, м. Суми
вул. Римського-Корсакова, 2, м. Суми, 40007, Україна
n.pihul@uabs.sumdu.edu.ua

Глядько К., магістр кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Сумський державний університет, м. Суми
вул. Римського-Корсакова, 2, м. Суми, 40007, Україна
f42.k_hliadko@uabs.sumdu.edu.ua

В статті досліджується сутність дефініцій «ліквідність» та «платоспроможність» підприємств. Зазначено, що поняття ліквідність та платоспроможність є дуже близькими і взаємодоповнюючими, але при цьому їх слід розрізняти. В статті надається трактування економічної категорії «управління ліквідністю та платоспроможністю» підприємства, а саме автори зазначають, що це процес розробки та прийняття ефективних управлінських рішень щодо виконання суб'єктами господарювання їх зобов'язань в повному обсязі і у встановлені строки за рахунок наявних платіжних засобів з метою забезпечення стабільного розвитку суб'єкта господарювання як в поточному та перспективному періоді. Визначені мета та основні завдання управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства. Наведені основні етапи процесу управління ліквідністю та платоспроможністю суб'єктів господарювання, а також основні етапи їх аналізу. В статті визначені основні абсолютні та відносні показники, за допомогою яких можливо здійснити аналіз ліквідності та платоспроможності та наведена їх характеристика. Здійснено аналіз ліквідності та платоспроможності за групами показників. Аналіз ліквідності та платоспроможності вітчизняних суб'єктів господарювання за 2013 – 2017 роки свідчать про низький рівень ліквідності та перспективної платоспроможності підприємств України, і така ситуація негативно впливає на ефективність їх функціонування, що пов'язано з нездатністю суб'єктів господарювання вчасно погасити короткострокові зобов'язання. Дана оцінка була зроблена на основі аналізу показників ліквідності та фінансової стійкості, що є базою для здійснення висновків щодо перспективної платоспроможності. Авторами було зазначено, що управління ліквідністю та платоспроможністю підприємств є важливою складовою фінансового менеджменту суб'єктів господарювання і впровадження ефективного управління ліквідністю та платоспроможністю є основою для забезпечення подальшого розвитку підприємств, що в свою чергу вплине на їх інвестиційну привабливість та конкурентоспроможність.

Ключові слова: ліквідність, платоспроможність, управління, перспективні платоспроможність, показники ліквідності та платоспроможності.

DOI: 10.21272/1817-9215.2019.4-1

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

В сучасних умовах господарювання вітчизняні підприємства України все частіше стикаються з проблемами зниження рівня їх ліквідності та втрати платоспроможності. Однією із необхідних умов функціонування підприємства в економічному середовищі є підтримка ліквідності та платоспроможності як індикаторів здатності виконувати суб'єктами господарювання зобов'язань в повному обсязі і у встановлені строки. Формування ефективних напрямів підвищення рівня ліквідності та відновлення платоспроможності підприємства потребує ґрунтовного аналізу причин їх втрати. Отже, дослідження питань ефективного управління ліквідністю та платоспроможністю вітчизняних підприємств є актуальними в сучасних умовах розвитку економіки, оскільки вони впливають на забезпечення стабільного розвитку підприємств у довгостроковій перспективі.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Основні питання управління ліквідністю та платоспроможністю підприємств зазначені у працях наступних науковців: Старостенко Г. Г. [1], Школьник І. О. [2], Савицька Г. В. [3], Пойда-Носик Н. Н. [4], Свадебба В. В. [4] та інших вчених. Вклад науковців у вирішення питань управління ліквідністю та платоспроможністю підприємств є значним, але при цьому, слід звернути увагу на об'єктивну необхідність подальшого поглиблення теоретичних засад щодо формування ефективної політики управління ліквідністю та платоспроможністю вітчизняних суб'єктів господарювання підприємства.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою статті є аналіз динаміки показників ліквідності та платоспроможності українських підприємств та дослідження теоретичних засад щодо управління ліквідністю та платоспроможністю суб'єктів господарювання.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

З метою забезпечення ефективного розвитку українських підприємств в сучасних умовах економіки та підвищення їх конкурентоспроможності необхідним є підтримання належного рівня ліквідності та платоспроможності даних суб'єктів господарювання.

Слід зазначити, що окремі науковці ототожнюють поняття платоспроможності з ліквідністю. При цьому одні із них вважають, що «платоспроможність ширше поняття ніж ліквідність», а інші заперечують і зазначають, що «ліквідність більш містке поняття». Тому виникає питання дослідження сутності даних економічних категорій.

В науковій літературі зустрічаються різноманітні підходи щодо трактування сутності дефініції «ліквідність підприємства». Систематизація наукових поглядів трактування категорії «ліквідність» дозволила виділити наступні підходи, де ліквідність розглядається як: здатність перетворення активів у грошові кошти (Давиденко М., Вовк В., Бугай О., Бержанір І., Лахтіонова Л., Олександренко І.); спроможність підприємства проводити розрахунки за своїми поточними зобов'язаннями (Дорошенко А., Чупис А., Царенко А., Кашенко О., Закоморний С., Борисова В., Прикіна Л., Ковальов В.); здатність підприємства фінансувати свою діяльність (Масленніков Є.) [5].

Що стосується визначення економічної сутності поняття «платоспроможність» підприємства, то такі науковці як Ворст Й., Рементлоу П. під платоспроможністю розуміють здатність витримувати збитки; Ковальов В., Крейніна М., Абрютіна М., Грачов А., Уткін Е., Шеремет А., Мних Є. вважають, що платоспроможність це здатність підприємства погашати свої зобов'язання; на думку Тарасенко Н., Савицької Г. платоспроможність це здатність підприємства погашати боргові зобов'язання за рахунок наявних готівкових коштів [6].

Таким чином, на основі проведених досліджень, ми можемо зробити висновок, що поняття ліквідність та платоспроможність є дуже близькі і взаємодоповнюючими. На наш погляд, під ліквідністю слід розуміти готовність та здатність суб'єкта господарювання виконувати свої зобов'язання в повному обсязі за рахунок активів, а під платоспроможністю – його здатність у повному обсязі виконувати планові платежі та поточні зобов'язання за допомогою грошових коштів та їх еквівалентів, що в свою чергу впливає на спроможність здійснювати безперервну фінансово-господарську діяльність [2].

Однією із складових сучасної практики управління корпоративними фінансами є управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства. Основною метою управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства є забезпечення оптимального рівня його ліквідності та платоспроможності з метою стабілізації та подальшого ефективного розвитку діяльності суб'єкта господарювання. Забезпечення визначеної мети можливо шляхом вирішення наступних завдань:

- проведення діагностики рівня ліквідності і платоспроможності;
- аналіз впливу дії факторів як зовнішнього так і внутрішнього середовища на ліквідність та платоспроможність підприємства;
- управління активами щодо термінів погашення;
- управління вартістю фінансових ресурсів, що використовуються для забезпечення ліквідності та платоспроможності;
- здійснення прогнозування потреби у ліквідних коштах [1].

На нашу думку, під управлінням ліквідністю та платоспроможністю слід розуміти процес розробки та прийняття ефективних управлінських рішень щодо виконання суб'єктами господарювання їх зобов'язань в повному обсязі і у встановлені строки за рахунок наявних платіжних засобів з метою забезпечення стабільного розвитку суб'єкта господарювання як в поточному та перспективному періоді.

Процес управління ліквідністю та платоспроможністю суб'єкта господарювання відбувається у визначеній послідовності, що зображена на рисунку 1 [4].

Важливим етапом в процесі управління є оцінка ліквідності та платоспроможності, що обумовлено необхідністю визначення здатності суб'єкта господарювання відповідати за його зобов'язаннями як у поточному так і у перспективному періодах.

Мета аналізу полягає у інформаційно-аналітичному забезпеченні розробки та прийнятті зважених управлінських рішень стосовно забезпечення оптимальної ліквідності та платоспроможності суб'єктів господарювання.

Основні завдання аналізу ліквідності та платоспроможності передбачають:

- оцінку ступеня спроможності суб'єкта господарювання своєчасно і в повному обсязі виконувати платіжні зобов'язання;
- визначення тенденцій змін та закономірностей розвитку показників ліквідності і платоспроможності суб'єкта господарювання;
- виявлення ситуації неплатоспроможності підприємства або запобігання можливості виникнення такої ситуації;
- дослідження існуючих факторів, що впливають на збалансованість та синхронність грошових потоків для забезпечення ліквідності та платоспроможності підприємства;
- визначення резервів щодо підвищення ефективності використання оборотних активів суб'єктів господарювання в процесі здійснення операційної, інвестиційної та фінансової діяльності та ін.

До основних функцій аналізу ліквідності і платоспроможності підприємств можна віднести: визначення відповідності нормативним параметрам; дослідження тенденцій змін та їх інтенсивності; визначення факторів, що впливають на ситуацію, що склалася; визначення подальших можливостей змін і розвитку ліквідності та платоспроможності суб'єктів господарювання; моніторинг за виконанням прийнятих управлінських рішень та ефективністю використання наявних ресурсів.

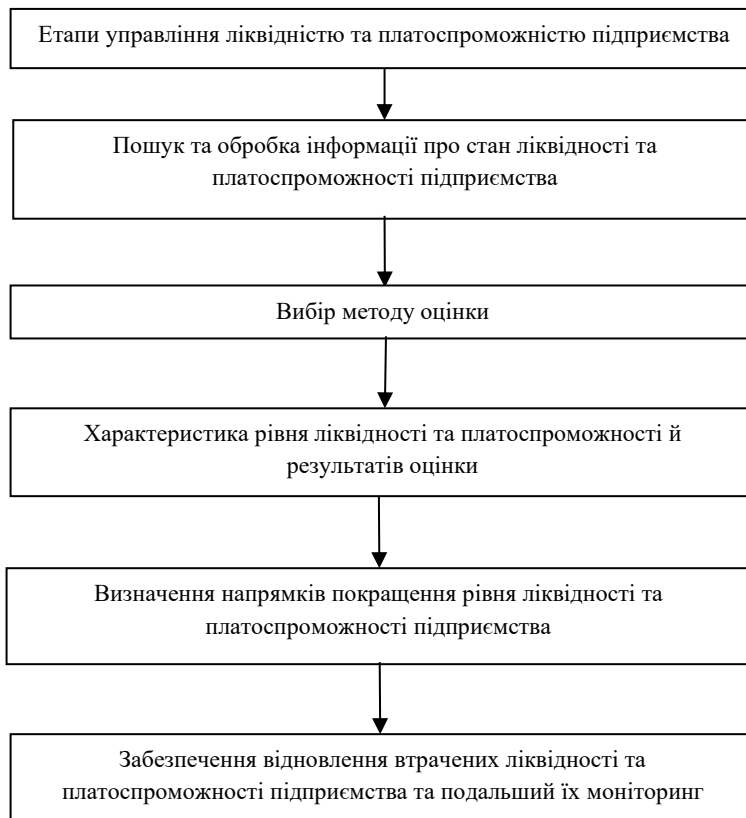
Методика аналізу ліквідності і платоспроможності базується на зіставленні окремих елементів активів із елементами пасивів за визначеною класифікацією. Підприємство вважається ліквідним та платоспроможним, у разі якщо його поточні активи перевищують короткострокові зобов'язання. З метою діагностики ліквідності та платоспроможності суб'єкта господарювання застосовують кількісну і якісну оцінки.

Слід зазначити, що якісні оцінки розглядаються як необхідні умови гарантованої ліквідності і платоспроможності. Що стосується кількісного оцінювання, то воно здійснюється на основі аналізу системи абсолютних та відносних показників ліквідності.

Схематично аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства можна представити наступним чином (рисунок 2).

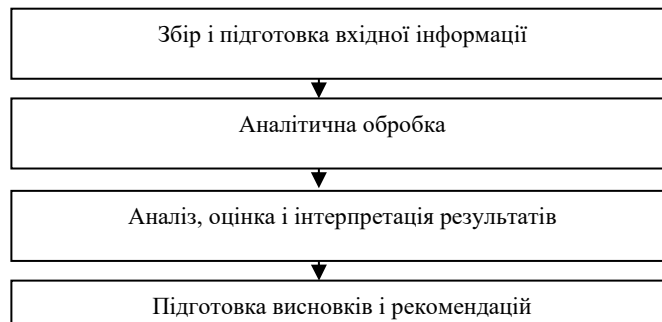
Аналіз ліквідності підприємства включає два основних етапи:

- аналіз згрупованих активів і пасивів підприємства;
- оцінка розрахованих основних показників ліквідності [2].

Рисунок 1 – Основні етапи процесу управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства

Під ліквідністю балансу підприємства слід розуміти ступінь забезпеченості зобов'язань суб'єкта господарювання його активами, термін перетворення яких на грошові кошти відповідає терміну погашення зобов'язань.

Рисунок 2 – Основні етапи аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства

Аналіз ліквідності балансу підприємства передбачає порівняння коштів по активах, що згруповані за ступенем їх ліквідності із зобов'язаннями, що згруповані за термінами їх погашення і розташованими у порядку зростання строків.

Ліквідність підприємства можливо оцінити за допомогою як абсолютних так і відносних показників. Основним абсолютним показником, який характеризує робочий

капітал є показник власного оборотного капіталу (ВОК), що характеризує ту частину власного капіталу суб'єкта господарювання, яка є джерелом покриття поточних активів підприємства. Значення даного показника залежить від структури як активів, так і джерел їх фінансування. Збільшення власного оборотного капіталу в динаміці свідчить про позитивні зміни. Існує два варіанти розрахунку цього показника:

– перший варіант:

$$\text{ВОК} = \text{ВК} + \text{ДЗ} - \text{НА} \quad (1)$$

де ВК – власний капітал;
 ДЗ – довгострокові зобов'язання;
 НА – необоротні активи.
 – другий варіант:

$$\text{ВОК} = \text{ОА} - \text{ПЗ} \quad (2)$$

де ОА – оборотні активи;
 ПЗ – короткострокові зобов'язання.

Ліквідність суб'єкта господарювання також характеризується системою фінансових коефіцієнтів, що дають можливість визначити ступінь його ліквідності, а отже спроможність вчасно виконувати боргові зобов'язання. До групи показників ліквідності належать: коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності (таблиця 1).

Таблиця 1 – Порядок розрахунку показників ліквідності підприємства [7]

Найменування показника	Алгоритм розрахунку	Нормативне значення	Характеристика показника
Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	<u>Оборотні активи</u> Поточні зобов'язання	>1	Показує достатність ресурсів акціонерного товариства, які можуть бути використані для погашення його поточних зобов'язань
Коефіцієнт швидкої ліквідності (проміжного покриття)	Швидкореалізуемі <u>активи</u> поточні зобов'язання	0,6-0,8	Відображає платіжні можливості акціонерного товариства щодо сплати поточних зобов'язань за умови своєчасного проведення розрахунків з дебіторами
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (абсолютного покриття)	Грошові кошти та їх еквіваленти + поточні фінансові <u>інвестиції</u> Поточні зобов'язання	0,2-0,25	Показує, яка частина боргів акціонерного товариства може бути сплачена негайно
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	Оборотні активи – Поточні зобов'язання	>0 збільшення	Свідчить про спроможність акціонерного товариства сплачувати свої поточні зобов'язання та розширювати подальшу діяльність

В аналізі показників ліквідності зацікавлені як внутрішні так і зовнішні користувачі аналітичної інформації у разі прийняття ефективних управлінських рішень.

Фінансовий аналіз платоспроможності суб'єкта господарювання полягає у порівнянні активів (як платіжних засобів) з фінансовими ресурсами, за рахунок яких відбулося їх формування.

З метою оцінки платоспроможності підприємства застосовуються як показники поточної платоспроможності, так і показники перспективної платоспроможності. До основних індикаторів поточної платоспроможності підприємства відносять показники, що наведені в таблиці 2.

З метою здійснення більш ґрунтовних висновків про стан платоспроможності підприємства, доцільно провести аналіз перспективної платоспроможності, що має

повинна відображати здатність суб'єкта господарювання розраховуватися за його боргами у довгостроковій перспективі.

Таблиця 2 – Склад та методика розрахунку показників поточної платоспроможності [2]

Показник	Порядок розрахунку
Рівень поточної платоспроможності	Відношення залишку грошових коштів до різниці між кредиторською та дебіторською заборгованостями
Коефіцієнт оперативної платоспроможності	Відношення величини платіжних коштів до величини термінових зобов'язань
Коефіцієнт абсолютної платоспроможності	Відношення грошових коштів і їх еквівалентів до поточних зобов'язань

Перспективна платоспроможність суб'єкта господарювання може бути оцінена на основі показників фінансової стійкості (таблиця 3).

Таблиця 3 – Порядок розрахунку і характеристика показників фінансової стійкості підприємства [7]

Показник	Формула розрахунку	Нормативне значення	Характеристика показника
Коефіцієнт автономії	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Валюта балансу}}$	>0,5	Показує питому вагу власного капіталу в загальній сумі засобів, авансованих у його діяльність.
Коефіцієнт фінансової залежності	$\frac{\text{Валюта балансу}}{\text{Власний капітал}}$	<2	Характеризує частку позикових коштів у фінансуванні підприємства
Коефіцієнт фінансової стійкості	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Сума позикового капіталу}}$	>1	Характеризує здатність акціонерного товариства розрахуватися за своїми зобов'язаннями за рахунок власного капіталу
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$\frac{\text{Власний капітал} - \text{необоротні активи}}{\text{Власний капітал}}$	>0 збільшення	Показує, яка частина власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності, а яка - капіталізована.
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами	$\frac{\text{Власний оборотний капітал}}{\text{Оборотні активи}}$	>0,1	Характеризує наявність власних оборотних коштів необхідних для забезпечення фінансової стабільності акціонерного товариства та незалежності від позикових коштів.

Аналіз фінансової стійкості підприємства доцільно також здійснити і на основі абсолютних показників, за допомогою яких визначається тип (клас) фінансової стійкості. Виділяють чотири типи (класи) фінансової стійкості суб'єкта господарювання.

Оцінка вищенаведених показників дасть можливість фінансовим менеджерам визначити причини, які впливають на зміни ліквідності та платоспроможності підприємства та розробити ефективні шляхи удосконалення управління ними.

Система управління ліквідністю та платоспроможністю має бути інтегрована у загальний фінансовий менеджмент суб'єкта господарювання, оскільки прийняття управлінських рішень у будь-якому напрямку діяльності впливає на ефективність функціонування підприємства.

Визначення ефективності управління ліквідністю та платоспроможністю вітчизняних підприємств здійснимо на основі статистичних даних Державної служби

статистики України [8]. Перш ніж перейти до аналізу ліквідності та платоспроможності суб'єктів господарювання доцільно дослідити зміни, що відбулися з оборотними активами та поточними зобов'язаннями в періоді, що аналізується. Динаміка обсягу оборотних активів та поточних зобов'язань вітчизняних підприємств за 2013 – 2017 рр. наведена на рисунку 3.

Дані рисунку 3 свідчать, що за 2013 – 2017 рр. спостерігається збільшення обсягу як оборотних активів так і поточних зобов'язань суб'єктів господарювання України. Так, оборотні активи збільшилися на 2581775,9 млн. грн. або на 84 %, що є позитивною тенденцією і свідчить про розширення господарської діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання. Також мали тенденцію до збільшення і поточні зобов'язання, а саме їх обсяг підвищився на 30780200,8 млн. грн. або на 114,5 %, що свідчить про те, що суб'єкти господарювання при фінансуванні своїх активів все більше використовують позикові фінансові ресурси.

Найбільша вартість оборотних активів спостерігалася у 2016 році і дорівнювала 5772816,5 млн. грн., а найменша у 2013 році – 3069041,5 млн. грн. Що стосується поточних зобов'язань, то найбільший їх обсяг було визначено у 2016 році – 5846688,7 млн. грн., а найменший у 2013 році – 2689338,2 млн. грн.

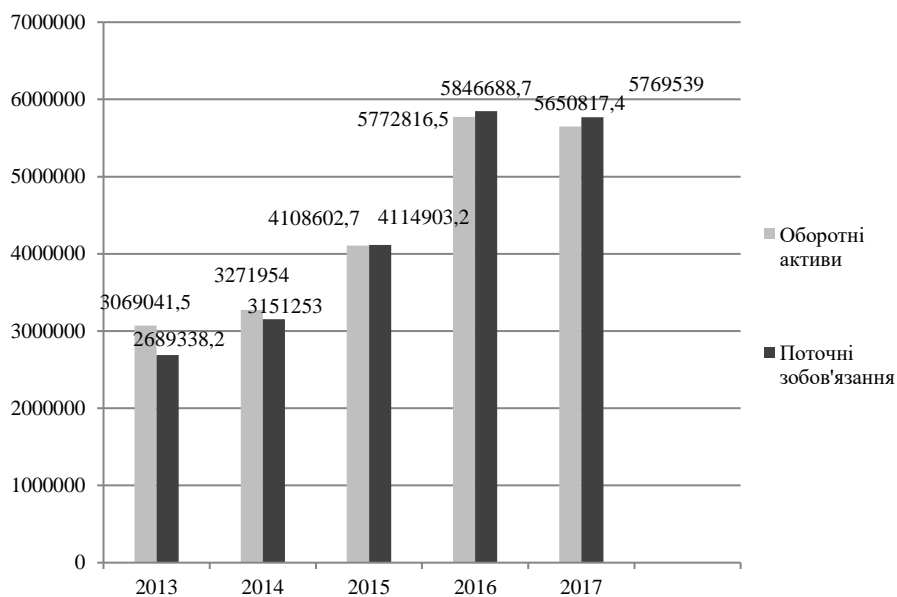

Рисунок 3 – Динаміка обсягу оборотних активів та поточних зобов'язань вітчизняних підприємств за 2013 – 2017 рр., млн. грн. [8]

Основні показники ліквідності підприємств України наведені в таблиці 4.

Досліджуючи дані таблиці 4 слід зазначити, що коефіцієнт покриття за 2013 – 2018 рр. мав тенденцію до зменшення, а саме він знизився на 0,16 п. або на 14 %. При цьому, привертає увагу той факт, що його значення відповідало нормативу лише протягом 2013 – 2014 рр. В інші роки даний показник був менше 1 і це свідчить про те, що вітчизняні суб'єкти господарювання не володіють достатнім обсягом оборотних активів необхідних для своєчасного погашення поточних зобов'язань. Також спостерігаються негативні зміни щодо значення показника швидкої ліквідності, що зменшився на 0,13 п. або на 15 %. Даний показник відповідав нормативу лише у 2013 – 2014 рр., а протягом 2015 – 2017 рр. його значення було менше 0,8 – 1,0, що є негативним моментом і свідчить про неможливість підприємств покривати в короткостроковій перспективі поточні зобов'язання у разі погашення дебіторської заборгованості.

Таблиця 4 – Основні показники ліквідності вітчизняних підприємств за 2013-2017 рр.

Показник	Рік				
	2013	2014	2015	2016	2017
Коефіцієнт покриття	1,14	1,04	0,99	0,98	0,98
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,87	0,81	0,77	0,79	0,74
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,17	0,16	0,13	0,09	0,09
Чистий оборотний капітал, млн. грн	379703,3	120701,0	-6300,5	-73872,2	-118721,6

Чистий оборотний капітал мав позитивне значення лише у 2013 – 2014 роках, що є позитивним моментом у діяльності підприємств, оскільки така ситуація свідчить про перевищення оборотних коштів над поточними зобов'язаннями. Протягом 2015 – 2017 років значення даного показника було від'ємним і при цьому спостерігається збільшення негативної суми, що свідчить про те, що вітчизняні суб'єкти господарювання не мають можливості погасити їх короткострокові зобов'язання, а також резервів для розширення діяльності.

Отже, вищенаведені дані свідчать про низький рівень ліквідності підприємств України і така ситуація негативно впливає на ефективність їх функціонування, що пов'язано з неможливістю суб'єктів господарювання вчасно погашати короткострокові зобов'язання.

Для аналізу перспективної платоспроможності підприємств застосовують відносні показники фінансової стійкості. Оцінку перспективної платоспроможності доцільно розпочати з дослідження змін власного та позикового капіталу підприємств України, динаміка яких за 2013 – 2017 рр. наведена на рисунку 4.

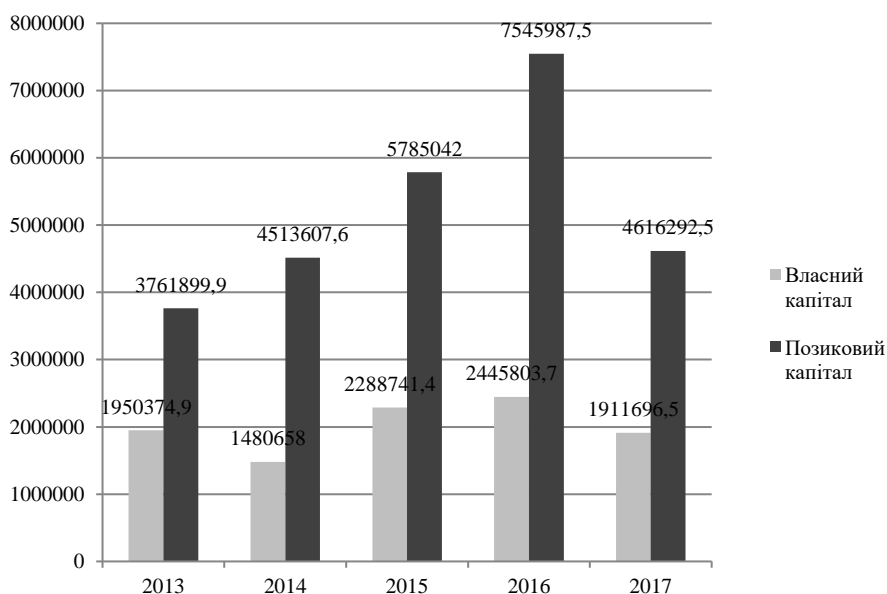

Рисунок 4 – Динаміка обсягу власного та позикового капіталу вітчизняних підприємств за 2013 – 2017 рр., млн. грн. [8]

Аналіз даних рисунку 4 свідчить, що не існує чітких тенденцій щодо обсягів власного та позикового капіталів підприємств. В цілому за 2013 – 2017 рр. власний капітал підприємств зменшився на 38678,4 млн. грн. або на 1,9 %. Така тенденція є негативною, оскільки свідчить про зниження обсягу власних фінансових ресурсів, що беруть участь при фінансуванні діяльності підприємств. Найбільший розмір власного

капіталу спостерігався у 2016 році – 2445803,7 млн. грн., а найменший – 1480658,0 млн. грн. у 2014 році.

Позиковий капітал, в цілому, мав тенденцію до збільшення, а саме його розмір підвищився на 854392,6 млн. грн. або на 22 %. Це є негативною тенденцією, оскільки така ситуація характеризується залежністю вітчизняних підприємств від позикових ресурсів. Найбільшій сумою позикового капіталу зафіксована у 2016 році в розмірі 7545987,5 млн. грн., а найменша – 3761899,9 млн. грн. у 2013 році.

З метою здійснення більш повного аналізу платоспроможності вітчизняних суб'єктів господарювання розглянемо показники, що наведені в таблиці 5.

Таблиця 5 – Основні показники перспективної платоспроможності вітчизняних підприємств за 2013 – 2017 рр.

Показники	Рік				
	2013	2014	2015	2016	2017
Коефіцієнт автономії	0,31	0,25	0,28	0,24	0,29
Коефіцієнт фінансової залежності	2,93	4,05	1,53	4,09	1,41
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,52	0,33	0,39	0,32	0,44
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,35	-0,84	-0,73	-0,72	-0,68
Коефіцієнт забезпечення власним оборотним капіталом	-0,22	-0,38	-0,41	-0,31	-0,39

Аналіз коефіцієнту автономії свідчить, що його значення в цілому за період аналізу зменшилося на 0,02 п. і у 2017 року він дорівнював 0,29, що не відповідає нормативним значенням (більше 0,5).

Така ситуація характеризується недостатнім обсягом власного капіталу для фінансування діяльності підприємств, що свідчить про фінансову залежність підприємств від позикових ресурсів.

Значення коефіцієнту фінансової залежності також не відповідає нормативу (менше 0,5) і свідчить про можливість втрати фінансової незалежності суб'єктами господарювання. Даний показник коливається по роках аналізу, але в цілому його значення знизилося на 1,52 п.

Коефіцієнт фінансової стійкості за 2013 – 2017 рр. знизився на 0,08 п. і у 2017 році дорівнював 0,44. Його значення не відповідає нормативу (більше 1) і це свідчить про неможливість суб'єктів господарювання залишатися платоспроможними в довгостроковому періоді, а отже існує значний ризик втрати платоспроможності підприємствами України.

Значення коефіцієнтів маневреності власного капіталу і забезпечення власним оборотним капіталом за період аналізу були від'ємними. Така ситуація свідчить про недостатній розмір власних фінансових ресурсів підприємств, що необхідний для фінансування діяльності і забезпеченні їх платоспроможності та фінансової стабільності.

Отже, проведений аналіз свідчить, що в сучасних умовах на вітчизняних підприємствах спостерігається недостатній рівень їх ліквідності та платоспроможності, а це в свою чергу негативно впливає на подальший розвиток суб'єктів господарювання.

ВИСНОВКИ

З огляду на вищенаведене ми можемо зазначити, що управління ліквідністю та платоспроможністю підприємств є важливою складовою фінансового менеджменту суб'єктів господарювання. Впровадження ефективного управління ліквідністю та

платоспроможністю є основою для забезпечення подальшого розвитку підприємств, що в свою чергу вплине на їх інвестиційну привабливість та конкурентоспроможність.

SUMMARY

The article deals with the essence of the definitions "liquidity" and "solvency" of the enterprises. It is stated that the definitions are complementary and closely related to each other, but herewith they should be distinguished. The article provides an interpretation of the economic category "liquidity and solvency management" of the enterprise, namely, the authors of the article state that it is a process of developing and making effective management decisions by the economic entities to fulfill their obligations in full and within the established deadline at the expense of the available means of payment in order to ensure the sustainable development of the entity both in the current and future periods. Besides, the article determines the purpose and main tasks of liquidity and solvency management of the enterprise, the main steps in the process of managing the liquidity and solvency of the economic entities, as well as the main stages of their analysis. Also, the article determines and characterizes the absolute and the relative indicators with the help of which it is possible to carry out the analysis of the liquidity and solvency. There was carried an analysis of liquidity and solvency according to the groups of indicators. The analysis of liquidity and solvency of the domestic economic entities which was carried out for the period of 2013 - 2017 indicates a low level of liquidity and prospective solvency of Ukrainian enterprises. Such a situation negatively affects the efficiency of their functioning, which is due to the inability of economic entities to discharge short-term liabilities in time. This estimation was made on the basis of an analysis of liquidity and financial firmness ratios, which are the basis for drawing conclusions on prospective solvency. The authors of the article noted that liquidity and solvency management of enterprises are the important components of the financial management of business entities and that the implementation of effective liquidity and solvency management is the basis for ensuring the further development of enterprises, which in turn will affect their investment attractiveness and competitiveness.

Key words: liquidity, solvency, management, prospective solvency, liquidity and solvency ratios.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Старостенко Г. Г. Управління ліквідністю малого підприємства: теоретичний аспект / Г. Г. Старостенко // Причорноморські економічні студії. – 2017. – Випуск 16. – С. 98 – 104.
2. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. / За заг. ред. Школьник І. О. [І. О. Школьник, І. М. Боярко, О. В. Дейнека та ін.] – К. : «Центр учбової літератури», 2016. – 368 с.
3. Савицька Г. В. Аналіз господарської діяльності підприємства: 5-е вид. / Г. В. Савицька. - Мінськ: ООО "Новое поколение", 2001. – 688 с.
4. Пойда-Носик Н.Н. Платоспроможність підприємства та формування системи її забезпечення / Н. Н. Пойда-Носик, В. В. Свадеба // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2016. – С. 208 – 215.
5. Шевченко О. А. Аналіз рівня ліквідності підприємств легкої промисловості [Електронний ресурс] / О. А. Шевченко // Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/all-fm/all-fm-2018/paper/download>
6. Мотичко В. В. Концептуальні засади управління платоспроможністю підприємства [Електронний ресурс] / В. В. Мотичко // Режим доступу: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:Jj86vzdXBsMJ:repository.vsau.vin.ua/getfile.php/2690.pdf+&cd=1&hl=uk&ct=clnk&gl=ua>
7. Управління фінансами акціонерних товариств : навчальний посібник / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України»; [С. В. Леонов, Н. Г. Пігуль, І. М. Боярко та ін.]. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2013. – 305 с.
8. Державна служба статистики. Економічна статистика. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>